

פרקי מבוא

יכול החיבורים של ההגות היהודית הביזנטית בשלהי ימי הביניים שזכו לראות את אור הדפוס דל הוא. מעטים עוד יותר הם החיבורים הפילוסופיים שנתחברו עד אמצע המאה החמש עשרה ושנדפסו בשלמותם; נער יספרם. לפיכך מן הראוי להביא את הכתבים היסודיים של הגות עלומה זו לעיני החוקרים והלומדים. משימה זו חשובה לא פחות ואולי אף יותר מאשר מיפויים וניתוחם של הזרמים ההגותיים ביהדות ביזנטיון בשלהי ימי הביניים, ניתוח המעסיק אותי בשנים האחרונות. על כן ראיתי במסגרת זו להגיש מהדורה מדעית מוערת לפירושו של ר' מרדכי בן אליעזר כומטינו על ספר יסוד מורא של ר' אברהם אבן עזרא.¹ בפרקי המבוא שלהלן אדון בקצרה בהתקבלות דמותו של אבן עזרא בהגות היהודית בביזנטיון, ולאחר מכן אעמוד על היבטים שונים בפרשנותו של כומטינו ליסוד מורא.

1 בהגותו של כומטינו עסקתי בחיבור מיוחד שאני כותב על ההגות היהודית בביזנטיון במאות הארבע עשרה והחמש עשרה. לעת עתה ראה ד' שוורץ, 'עיונים בסוגיית הבריאה בהגות היהודית בביזנטיון בשלהי ימי הביניים', פעמים 97 (תשס"ד), עמ' 73-75. תיאור ראשוני של מאפייני ההגות הביזנטית נמצא אצל ד' שוורץ, אסטרוולוגיה ומגיה בהגות היהודית בימי הביניים, רמת גן תשנ"ט, עמ' 200-215; Idem, 'קמיעות, סגולות ושכלתנות בימי הביניים, רמת גן תשס"ד, עמ' 139-185; Idem, *Studies on Astral Magic in Medieval Jewish Thought*, Leiden 2005, pp. 179-227. כיום הוא *Le commentaire biblique Mordechai Komtino ou l'herméneutique du dialogue*, Paris 1991. E. Eisenmann, 'Mordecai Comtino and the Jewish Philosophical Culture in Constantinople', in Mukadder Yayçöglü (ed.), *Primer Encuentro Historico-Cultural Hispano-Turco-Sefardi*, Ankara. (forthcoming).